

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bestemmingsplan Landelijk Gebied 2015 gemeente Aalten

Voorlopig toetsingsadvies over het milieueffectrapport

15 juli 2015 / rapportnummer 2962-24

1. Oordeel over het MER en de aanvulling daarop

De gemeente Aalten wil een nieuw bestemmingsplan vaststellen voor het buitengebied. Dit plan biedt ruimte voor uitbreiding van agrarische bedrijven en heeft mogelijk negatieve effecten op Natura 2000-gebieden. Daarom is een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De gemeenteraad van Aalten heeft de Commissie gevraagd het MER te toetsen. In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie'¹) zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER en de aanvulling daarop.

Het MER is goed leesbaar en gestructureerd opgezet. Het feit dat het MER reeds bij het voorontwerp bestemmingsplan is opgesteld biedt ruime mogelijkheden om de resultaten van het MER te betrekken bij het vaststellen van het ontwerp- en het definitieve bestemmingsplan.

De Commissie signaleerde bij de toetsing van het MER een aantal tekortkomingen op het gebied van de referentiesituatie, stikstofdepositie, de maximale mogelijkheden van het plan, landschap, beschermde soorten en de leefomgeving (geur, fijnstof, geluid, gezondheid). De gemeente Aalten heeft daarop de Commissie verzocht de advisering op te schorten, om zo aanvullende informatie aan te kunnen leveren op deze punten. De Commissie heeft deze aanvulling² bij de toetsing betrokken.

Bij deze toetsing blijkt dat de meer inzicht geboden wordt in de gevolgen van de alternatieven voor de omgeving en dat een aantal punten nu voldoende informatie aanwezig is. De Commissie heeft echter bij een aantal onderwerpen moeten constateren, dat er nog altijd tekortkomingen resterend. Het gaat hierbij om:

- Referentiesituatie: het is niet duidelijk uit de aanvulling of de nog niet ingevulde ruimte uit het oude bestemmingsplan nu bij de referentiesituatie of bij het voornemen wordt betrokken. Daardoor worden de effecten van het voornemen mogelijk onderschat.
- Uitvoerbaarheid: onzeker is of de beschreven alternatieven uitvoerbaar zijn binnen wet- en regelgeving. Dit geldt voor de punten stikstofdepositie, geur en beschermde soorten. In de aanvulling zijn vaak wel doeltreffende maatregelen beschreven die kunnen bijdragen aan de uitvoerbaarheid van het voornemen, maar niet duidelijk is of deze maatregelen deel uit maken van de beschreven alternatieven;
- Maatregelen per gebied: de mogelijk te nemen maatregelen zijn bovendien in onvoldoende mate specifiek gemaakt voor deelgebieden en op dit punt mogelijk niet volledig. Hierdoor blijft onduidelijk welke (mogelijk ernstige) milieueffecten zich kunnen voordoen en hoe deze effecten zijn te voorkomen. Dit geldt voor landschap, dier- en plantensoorten en fijnstof, geur en geluid.

Deze tekortkomingen belemmeren de mogelijkheden voor de gemeenteraad om het milieubelang te kunnen meewegen bij haar besluit, en leiden ook tot juridische kwetsbaarheid van het plan. Met waardering voor het vele werk dat is verricht adviseert de Commissie deze tekortkomingen op te heffen. Daarom adviseert de Commissie om de ontbrekende informatie

---

¹ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens vindt u in bijlage 1 bij dit advies of op www.commissiemer.nl.

² De Commissie adviseert de aanvullende informatie bij de volgende stap in de besluitvorming openbaar te maken.

aan te vullen, aan te geven of en hoe dit wordt verwerkt in de alternatieven, en pas daarna een besluit te nemen. Omdat de aanvulling veel nieuwe informatie bevat, adviseert de Commissie de samenvatting van het MER te herzien en daarin duidelijke verwijzingen op te nemen naar waar informatie te vinden is en kort aan te geven wat de belangrijkste conclusies hieruit zijn.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 ligt de Commissie haar oordeel, per deelonderwerp, verder toe en in hoofdstuk 3 volgt een aanbeveling over landschap.

Aansluiting MER op besluit

Overigens wijst de Commissie nog op het feit dat het MER dient aan te sluiten op het ontwerpbestemmingsplan. De Commissie heeft niet kunnen toetsen of de maatregelen die zijn beschreven in de aanvulling, die soms nodig zijn om tot een uitvoerbaar alternatief te komen, in dit ontwerp zijn verwerkt.

2. Gesignaleerde tekortkomingen

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en doet zij aanbevelingen voor de op te stellen aanvulling. Deze aanbevelingen zijn opgenomen in een tekstkader. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming.

2.1 Referentiesituatie

MER

De referentiesituatie zoals gehanteerd in het MER is niet juist. De niet benutte planologische ruimte in het vigerende bestemmingsplan en de onbenutte ruimte van milieuvergunningen van veehouderijbedrijven, die in het nieuwe bestemmingsplan (opnieuw) wordt bestemd, worden in het MER gerekend tot de autonome ontwikkeling en dus tot de referentiesituatie. Deze niet benutte ruimte behoort echter tot het voornemen, tenzij is aangetoond dat deze ruimte met zekerheid op korte termijn ingevuld wordt. Het bevoegd gezag heeft bij het vaststellen van het bestemmingsplan immers keuzevrijheid als het gaat om het bestemmen van de eerder niet benutte ruimte.³ Een correcte referentie is van belang om de werkelijke effecten van het voornemen en/of alternatieven daarvoor, door het bevoegd gezag te kunnen beoordelen. De nu in het MER gehanteerde referentiesituatie heeft mogelijk tot gevolg dat de effecten van het voornemen worden onderschat.

Voor de Passende beoordeling geldt dat, om de zekerheid te krijgen dat een plan geen aantasting van natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden kan veroorzaken, de effecten

---

³ Het is vaste jurisprudentie dat aan geldende bestemmingen geen blijvende rechten kunnen worden ontleend indien deze al langere tijd niet zijn benut.

voor deze gebieden beoordeeld moeten worden ten opzichte van de huidige feitelijke situatie. In het MER en in de Passende beoordeling worden echter verschillende referentiesituaties aangehaald en besproken. Daardoor is niet navolgbaar welke referentie is gebruikt voor de berekeningen en de effectbeoordeling. De Commissie adviseerde daarom dit in een aanvulling op het MER te verduidelijken.

Aanvulling

In de aanvulling op het MER blijkt dat de veebezetting nu nauwkeurig is ingeschat, en dat de huidige feitelijke situatie nu voldoende is beschreven. Deze kan als uitgangssituatie voor de Passende beoordeling gelden. Uit de aanvulling blijkt echter nog niet duidelijk of alle niet ingevulde bouwblokken uit het vigerende (oude) bestemmingsplan, nu bij het voornemen zijn gerekend of bij de autonome ontwikkeling.

De Commissie adviseert, in een aanvulling op het MER, duidelijker aan te geven waaruit de referentiesituatie voor het MER bestaat. Neem in de beschrijving mee hoe omgegaan is met de niet benutte planologische ruimte binnen het huidige bestemmingsplan.

2.2 Stikstof

MER

De effecten van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden zijn beschreven in het MER. Zonder aanvullende maatregelen leiden alle beschreven alternatieven tot een toename van depositie op al overbelaste Natura 2000-gebieden, waarmee aantasting van de natuurlijke kenmerken van deze gebieden niet kan worden uitgesloten. In het ontwerpbestemmingsplan zijn dan ook bepalingen opgenomen die moeten voorkomen dat aantasting van Natura 2000-gebieden optreedt. De Commissie adviseert niet over de juridische aspecten van de bestemmingsplanregels; wel beoordeelt de Commissie of er maatregelen beschikbaar zijn om aantasting te voorkomen en of de betreffende bestemmingsplanregels in de praktijk uitvoerbaar zijn.

In het MER is aangegeven dat er door het toepassen van saldering tussen stoppende en groeiende bedrijven nog ontwikkelruimte is binnen het plan. In het MER wordt echter niet aannemelijk gemaakt dat een dergelijke saldering ook daadwerkelijk mogelijk en uitvoerbaar is⁴.

Tijdens het locatiebezoek⁵ is verder aangegeven dat wellicht met stalmaatregelen nog uitbreiding mogelijk is binnen de huidige emissies van de bedrijven in het plangebied. Dergelijke stalmaatregelen zijn echter niet beschreven in het MER. Bovendien zijn zij niet voor alle diercategorieën⁶ beschikbaar. Daardoor is niet aannemelijk gemaakt dat dergelijke stalmaat-

---

⁴ Bijvoorbeeld doordat stoppende bedrijven in beeld worden gebracht en hun bestemming (op termijn) verdwijnt.

⁵ Op 17 september 2014 heeft de Commissie een locatiebezoek gebracht aan het plangebied en een gesprek gehad met de gemeente Aalten.

⁶ Voor geiten-, jongvee- en paardenhouderijen zijn nog geen technieken beschikbaar.

regelen in de praktijk toepasbaar zijn. Verder is uit het MER niet af te lezen in hoeverre bedrijven deze technieken al hebben geïmplementeerd en of daarmee nog ontwikkelruimte bestaat voor deze bedrijven.⁷

Doordat niet aannemelijk is gemaakt dat alle benodigde mitigerende maatregelen reëel en toepasbaar zijn, is niet duidelijk of deze uitvoerbaar zijn binnen de kaders van de Natuurbeschermingswet (1998). De Commissie adviseerde daarom om in een aanvulling op het MER aan te geven en te motiveren in hoeverre de huidige bedrijven nog ontwikkelruimte hebben, door saldering respectievelijk door het toepassen van emissiereducerende technieken binnen hun bestaande emissieplafonds. Ook adviseerde de Commissie de gevolgen van mestbewerking en -verwerking te betrekken bij de uitvoerbaarheid van het plan (zie 2.3 van dit advies)

Aanvulling

In de aanvulling op het MER wordt de huidige en toekomstige bezetting van alle bedrijven beschreven. Ook wordt aangegeven op welke bedrijven door middel van interne saldering (schonere stallen) nog uitbreiding van het aantal dieren mogelijk is. Toch ontbreekt nog informatie op de volgende punten:

- Interne saldering: Op sommige bouwvlakken, blijkt uit de aanvulling, is interne saldering niet mogelijk en is de uitbreiding van een bouwvlak met agrarische bestemming dus niet uitvoerbaar.
- Vergisting op bouwvlak: mestvergisting en/of co-vergisting is toegestaan op alle bouwvlakken. Dit kan een aanzienlijke extra stikstofemissie veroorzaken.

Als gevolg van een en ander bevat het MER en de aanvulling nog geen uitvoerbaar alternatief binnen de kaders van de Natuurbeschermingswet (1998).

De Commissie ziet op basis van de aanvulling mogelijkheden om te komen tot een uitvoerbaar alternatief, waarbij voor veehouderijen nog wel mogelijkheden zijn om uit te breiden in het aantal dieren dan wel in stalruimte. Dit door toepassing van geschikte mitigerende maatregelen zoals het schrappen van bouwvlakken en het opleggen van beperkingen aan vergisting. Daarbij dient specifiek te worden aangegeven op welke locatie of gebieden men deze maatregelen kan toepassen.

De Commissie adviseert, in een aanvulling op het MER, een uitvoerbaar alternatief uit te werken voor het onderwerp stikstof. Hieruit moet blijken dat geen aantasting van voor verzuring gevoelig habitats zal plaatsvinden. Betrek bij de beoordeling van de stikstofdepositie ook de effecten van mestvergisting en/of co-vergisting. Ga hierbij locatiespecifiek in op de mogelijke en benodigde mitigerende maatregelen.

PAS

Op 1 juli 2015 zal het Programma Aanpak Stikstofdepositie (PAS) in werking treden. In dit Programma zal voor de projecten uit dit voornemen, met een toename van de stikstofdepositie met maximaal 3 mol/ha/jaar, waarschijnlijk een meldingsplicht of een vergunningplicht gelden. Voor ontwerp-bestemmingsplannen adviseert de Commissie om, als op het moment

---

⁷ Het is immers maar voor enkele diercategorieën mogelijk bij een emissiearme stal die is uitgerust met luchtwassers met de hoogste reductie, nog verdergaande emissiebeperkende maatregelen (emissiearm huisvestingssysteem) te nemen.

van besluiten het PAS in werking is getreden, aannemelijk te maken dat er in het PAS zodanige ontwikkelingsruimte beschikbaar is dat het plan uitvoerbaar is.

2.3 Geur en fijnstof, geluid, gezondheid

2.3.1 Geur en fijn stof

MER

In het MER is niet voldoende inzicht gegeven in de (cumulatie van) fijnstof- en geurbelasting, het aantal belaste bestemmingen (zoals woningen) en de aantallen gehinderden. Hierdoor is het onduidelijk wat de gevolgen van de alternatieven kunnen zijn voor de kwaliteit van de leefomgeving ten opzichte van de referentiesituatie.

Om een goede indruk te krijgen dient voor de veehouderijen een cumulatieve geur en fijn stof-berekening voor zowel de referentiesituatie als voor de alternatieven te worden gemaakt. Hieruit blijkt wat de gevolgen zijn voor het woon- en leefklimaat voor de burgers in het buitengebied en de bebouwde kommen binnen de gemeente Aalten.

Tevens is in het MER alleen ingegaan op de geureffecten van intensieve veehouderijen en niet op veehouderijen waarvoor vaste afstanden gelden. In Aalten zijn veel melkveehouderijen gevestigd. Het is niet duidelijk of melkveehouderijen in de huidige of toekomstige situatie volgens de geurnormen te dicht bij burgerwoningen staan.

Aanvulling

In de aanvulling worden bestaande knelpunten beter beschreven. Een analyse van de gevolgen voor omwonenden van het voornemen opgeteld bij de bestaande belasting met geur en fijn stof ontbreekt echter nog. Daardoor is ook niet in beeld op welke locatie geur en/of fijn stof knelpunten met bestaande geurnormen blijven bestaan. Dit heeft als consequentie dat niet te beoordelen is of voldoende mitigerende maatregelen zijn beschreven. Deze maatregelen kunnen bijdragen aan een uitvoerbaar voornemen. De geur en fijnstofberekeningen zijn daarnaast niet volledig navolgbaar. Onduidelijk blijft bijvoorbeeld of de groeimogelijkheden van agrarische bedrijven zijn begrensd op basis van de maximaal mogelijke individuele geurbelasting. Ook de invoerparameters voor de berekeningen zijn niet na te gaan uit de aanvulling.

De Commissie adviseert daarom, in een aanvulling op het MER, een uitvoerbaar alternatief uit te werken voor de onderwerpen geur en fijnstof. Beschrijf duidelijk welke maatregelen mogelijk zijn om knelpunten weg te nemen. Geef vervolgens aan wat de consequentie van deze maatregelen zijn voor de effecten op geurbelasting, de fijnstofemissie. Betrek hier ook bij de gevolgen van mestvergisting en/of co-vergisting.

2.3.2 Geluidsoverlast

MER

In het MER is onvoldoende inzicht gegeven in de geluidseffecten van het voornemen. Voor veehouderijen, inclusief mestverwerkingsinstallaties, moet in beeld worden gebracht wat de maximaal te verwachten geluidsbelasting per alternatief is ten opzichte van de referentiesituatie.

Aanvulling

In de aanvulling ontbreekt de beschrijving van de effecten per alternatief. Ook zijn de geluidseffecten van het aan- en afvoeren van co-producten voor vergisters niet meegenomen bij de effectbepaling. Daarnaast worden aannames gedaan in kwalitatieve zin die niet zijn te verifiëren en worden uitgangspunten beschreven waarvan niet duidelijk is of deze geborgd worden in het bestemmingsplan. Zo wordt gesteld dat de hal waarin de mestbewerking plaatsvindt geluidgeïsoleerd is waardoor de geluidsproductie minder is. Als dit niet in het bestemmingsplan is opgenomen, betekent dit dat effecten groter kunnen zijn dan nu voorgesteld.

De Commissie adviseert, in een aanvulling op het MER, de geluidseffecten in beeld te brengen per alternatief. Geef daarbij duidelijk aan welke aannames zijn gedaan, en welke uitgangspunten worden gehanteerd. Betrek hier ook bij de gevolgen van mestvergisting en/of co-vergisting.

2.3.3 Gezondheid

MER

In het MER werd er voor het aspect gezondheid niet ingegaan op zoonosen. De Commissie adviseerde daarom hier in de aanvulling nader op in te gaan.

Aanvulling

In de aanvulling wordt voldoende ingegaan op de effecten van zoonosen op gezondheid.

2.4 Gevolgen voor beschermde soorten

In het MER is nauwelijks aandacht besteed aan effecten van het voornemen voor (be-)schermde) soorten. In het MER is niet beschreven waar zich de beschermde soorten bevinden, wat de belangrijkste soorten zijn, in welke habitattypen en biotopen die voorkomen en in welke aantallen (ordegrootte). De gevolgen van het plan voor de regionale en landelijke gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten zijn derhalve niet in beeld gebracht. Dit knelt temeer omdat het plangebied nog bijzondere/kwetsbare planten en dieren herbergt, ook buiten de beschermde gebieden.

Naar oordeel van de Commissie kunnen de uitbreidingsmogelijkheden die het bestemmingsplan biedt, leiden tot negatieve effecten op (beschermde) soorten. Daarbij kan worden gedacht aan de gevolgen van:

- een vergroting van bouwpercelen, de sloop van oude stallen en de plaatsing van kleine windturbines op daken;
- veranderingen in de verkaveling (zoals het dempen van sloten), intensiever gebruik van de percelen (bewerking, productie, mestverwerking), verandering in de waterhuishouding (verdroging), het kappen van houtopstanden en -wallen.

Dit kan effecten hebben op erfgebonden fauna zoals vleermuizen en steenuilen en het leefgebied van soorten als das, vleermuis en uil die zich thuis voelen in dit type kleinschalig akker- en weidelandschap.

De Commissie adviseerde daarom om in een aanvulling op het MER het voorkomen van beschermde soorten in het gebied nader in beeld te brengen (eventueel indicatief op basis van een verwachtingskaart). Ook adviseerde de Commissie vervolgens de gevolgen van het plan voor relevante soorten, te beschrijven, aan te geven of er knelpunten met de Flora- en faunawet kunnen ontstaan en tenslotte aan te geven of, en zo ja welke, maatregelen beschikbaar zijn om deze effecten te minimaliseren.

Aanvulling

In de aanvulling is een globaal overzicht gegeven van de aanwezige soorten in het hele gebied, de effecten hierop en de mitigerende maatregelen die mogelijk zijn. Hieruit blijkt dat voor sommige beschermde soorten de effecten zeer groot kunnen zijn. Omdat niet is aangegeven waar in het plangebied (beschermde) soorten voorkomen, is niet duidelijk op welke locaties maatregelen kunnen worden toegepast. Het is hierdoor niet uitgesloten dat verbodsbe- palingen uit de Flora- en Faunawet zullen worden overtreden. Daardoor kan niet uitgesloten worden dat het voornemen knelpunten met de Flora- en Faunawet zal opleveren. Maatregelen kunnen bijdragen aan een uitvoerbaar alternatief.

Daarnaast is de aanvulling niet volledig wat betreft effectbeschrijving. Met name mogelijke effecten van windturbines worden niet in beeld gebracht. Deze kunnen met name effecten hebben op vleermuissoorten en vogels. Daardoor ontbreken ook inzicht in mogelijkheden tot mitigatie en de mitigerende maatregelen die op locaties en leefgebieden waar deze soorten voorkomen toegepast kunnen worden.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER aan te geven op welke locaties en gebiedsspecifieke zones effecten op soorten kunnen voorkomen (inclusief windmolens), en geef hierbij aan of verbodsbepalingen uit de Flora en Faunawet kunnen worden overtreden. Beschrijf vervolgens passende gebiedsgerichte mitigerende maatregelen.

2.5 Landschap en cultuurhistorie

Beschrijving landschap en cultuurhistorie bestemmingsplan

In het bestemmingsplan en de achtergronddocumenten (zoals de cultuurhistorische analyse), is een uitgebreide en complete beschrijving opgenomen van de hoge landschappelijke en cultuurhistorische waarden in het gebied. De kenmerkende landschapstypen zijn hier de goorontginningen, de heide- en broekontginningen en het oude hoevenlandschap. Het stelsel van beken (en beekdalen) meandert door deze drie landschapstypen heen. Daarnaast is er de laag van de kenmerkende essen in het gebied waarvan de kenmerkende openheid aandacht en bescherming verdient. Vanwege de bijzondere karakteristieke waarden maakt het oostelijke gedeelte van het plangebied ook deel uit van het Nationaal Landschap Winterswijk.

MER

Beschrijving

In het MER wordt een onderscheid gemaakt tussen zaken als reliëf, openheid, kleinschaligheid en karakteristieke verkaveling. Daarnaast behoort het oostelijk deel van de gemeente tot het Nationaal Landschap Winterswijk, een in Nederland zeer bijzonder landschap dat als cultuurhistorisch zeer waardevol wordt gekenmerkt. Ook wordt een aantal waardevolle ensembles beschreven van verspreid dan wel geclusterd gelegen boerenerven. Met name deze ensembles worden gekenmerkt door een onmiskenbare relatie tussen bebouwing en de onderliggende ruimtelijke structuur. De samenhang hiertussen is kwetsbaar en tegelijkertijd essentieel voor de kwaliteiten van het buitengebied van Aalten. Terecht wordt er een hoge cultuurhistorische waarde aan toegekend.

Ruimtelijk dilemma

De gemeente Aalten staat voor een ruimtelijk dilemma. Aan de ene kant is er de focus op de bescherming en de ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteiten in het buitengebied, ook vanwege de toegenomen belangstelling voor de waarde van het landschap in de maatschappij. Aan de andere kant wil men kansen geven en ruimte bieden aan agrarische ontwikkelingen. Terecht zien agrariërs zichzelf als degenen die het landschap creëerden zoals het nu is en zien ze zich als de belangrijkste beheerders ervan. Echter, de agrarische bedrijfsvoering is enorm veranderd. De grondgebondenheid is bijvoorbeeld voor een deel verloren gegaan waardoor teelten niet meer aan een bepaalde grondsoort of grondwaterpeil gebonden zijn. Daarnaast staan door schaalvergroting de huidige kwetsbare ensembles onder druk. Ook worden stallen ingericht met emissiereducerende technieken waardoor zij vrijwel helemaal geen verband meer hebben met hun omgeving.

Effecten

Sommige planonderdelen, zoals de uitbreidingen binnen het bouwblok kunnen, zonder aanpassingen van het plan, ernstige (en mogelijk onomkeerbare) gevolgen met zich meebrengen. De effectscores van het voornemen zijn ronduit negatief, die van de beide alternatieven nog altijd beperkt negatief. Daar komt bij dat de maximaal mogelijke ontwikkelingsruimte

van het plan en sommige activiteiten niet bij deze beoordeling zijn meegenomen (zie ook §2.3 van dit advies). De effectbeschrijving in het MER is daarbij zeer summier, en daardoor wordt niet duidelijk welke ernstige of ongewenste aantasting kan optreden en hoe deze kan worden voorkomen. Daardoor is niet duidelijk of de in het MER beschreven maatregelen voldoende effectief zijn (voor alle landschapstypen), en of andere mogelijke maatregelen over het hoofd worden gezien.

De Commissie adviseerde daarom om in een aanvulling op het MER voorafgaand aan het besluit de gevolgen van het plan en de (effectiviteit van de) mitigerende maatregelen voor het landschap meer in detail in beeld te brengen, dit op basis van de maximale invulling van het plan.

Indien er grote en/of onwenselijk geachte effecten overblijven adviseert de Commissie aanvullende maatregelen te beschrijven die de effecten op landschap verder minimaliseren. Denk hierbij aan de actieve inzet van het instrument van het erfinrichtingsplan bij vergunningaanvragen. Ook is daarbij een sterkere borging van het landschappelijke inpassingsplan of bij voorkeur het erfinrichtingsplan in de regels denkbaar (zie ook §3.1).

Aanvulling

In de aanvulling staan de verschillende deelgebieden van het gebied uitgebreider beschreven inclusief de gevolgen van een maximale invulling van het voornemen. De negatieve effecten van activiteiten als boomkap, toestaan hoge teelten en kleine windmolens op de ruimtelijke kwaliteit is onderkend.

De aanvulling beschrijft daarnaast een groot aantal op zichzelf zinvolle maatregelen, echter een aantal reëel mogelijke maatregelen ontbreekt nog in de aanvulling (zoals het beperken van egaliseren, het gebiedsspecifiek invullen van de inpassing/plaatsing van veehouderijen, het plaatsen van mest- en covergisters en silo's, maatregelen voor het beperken van boomteelt en plaatsing van kleine windmolens). Nog belangrijker is dat na de zinvolle beschrijving op deelgebiedniveau de effecten wel helder zijn maar de bijbehorende maatregelen per deelgebied niet. Door maatregelen gebiedsspecifiek te beschrijven kan de gemeenteraad te zijner tijd hierin heldere keuzes maken. Een dergelijk landschappelijk zeer waardevol gebied (gedeeltelijk Nationaal Landschap) verdient dat.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER een nadere specificatie van de mogelijke maatregelen op deelgebiedsniveau op te nemen. De gebiedsspecifieke informatie uit de aanvulling kan hiervoor als basis dienen.
---

3. Aandachtspunten voor het vervolg

De Commissie wil met onderstaande aandachtspunten een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming. De opmerkingen in dit hoofdstuk hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen.

3.1 Landschap

3.1.1 Kader voor landschappelijke inpassing

Voor de inpassing van agrarische bedrijfsgebouwen wordt in het Bestemmingsplan de landschappelijke inpassing als voorwaarde gesteld. De bedoeling is dat bij een agrarisch bedrijfsgebouw dat groter is dan 1.000 m² een 'landschappelijke inpassing met streekeigen beplanting' wordt uitgevoerd en onderhouden. De Commissie onderschrijft het nut van dit instrument, zeker in dit gebied met hoge landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Het instrument beperkt zich echter tot beplanting, terwijl ook bouwkundige elementen een belangrijke rol spelen bij landschappelijke inpassing (dit blijkt ook uit de toelichting in het voorontwerpbestemmingsplan en achtergronddocumenten als de cultuurhistorische analyse). Daarnaast is het instrument voor kleinere bedrijven niet verplicht. Om de kwaliteiten te handhaven en zo mogelijk te verbeteren zou een erfinrichtingsplan een adequater middel kunnen zijn. Een erfinrichtingsplan beslaat het totale ensemble van bebouwing, eventuele andere opstallen én beplanting.

Voor zowel de agrariër als de gemeente is op dit moment geen toetsingskader beschikbaar, dat houvast kan geven bij het toepassen van een instrument als een erfinrichtingsplan. Een gericht beeldkwaliteitsplan met heldere criteria en oplossingsrichtingen kan hierin voorzien. Het document Cultuurhistorische analyse van het Landelijk Gebied Aalten kan daarvoor een goed vertrekpunt zijn. Enkele van de meest waardevolle ensembles in het gebied worden in het MER speciaal toegelicht op pagina 33. Dergelijke voorbeeldensembles, uitgewerkt per gebiedstype voor zowel bedrijfsgebouwen/bouwkundige elementen als voor beplantingen, kunnen in een dergelijk beeldkwaliteitsplan worden opgenomen. Daarmee wordt het voor de individuele agrariër duidelijk wat te doen en wat te laten. Men kan dan een erfinrichtingsplan met het totale ensemble van bebouwing, beplantingen en andere erf-elementen, opstellen. En daarmee wordt voor de gemeente toetsbaar of aan de basisvereisten, per gebiedstype, is voldaan.

- Gezien de hoge landschappelijke kwaliteiten in het gebied geeft de Commissie ter overweging het instrument 'landschappelijke inpassing met streekeigen beplanting' uit te breiden tot een erfinrichtingsplan. Eventueel kan dit ondersteund worden met een voor het buitengebied op te stellen beeldkwaliteitsplan. Overweeg deze instrumenten bij toekomstige vergunningverlening breder en actiever in te zetten dan nu wordt voorgesteld.

Beken en beekdalen

In het MER wordt de bijzonderheid van het stelsel van beken en beekdalen in het plangebied kort aangeduid. Veel uitgebreider gebeurt dit in het Landschapsontwikkelingsplan (LOP)⁸ van de gemeente. De landschappelijke laag van de beken en beekdalen beslaat het grootste deel van dit rapport; verschillende mogelijkheden voor versterking van het stelsel van beekdalen worden aangereikt. Op pagina 41 van het LOP wordt bijvoorbeeld gemeld dat zowel grotere systeemingenrepen zoals herstel van de beeklopen als kleinschalige natuurontwikkeling effectief kunnen zijn. Deze maatregelen kunnen het landschappelijke beeld van de beken en

---

⁸ Nieuwe Noabers, vernieuwend landschap, 2007.

beekdalen tegenover de essen en overige hoger gelegen gronden versterken. Daarnaast kunnen deze ingrepen grote voordelen hebben voor het watersysteem, waterveiligheid en natuurontwikkeling. Een aantal elementen die al gerealiseerd zijn, krijgen een eigen bestemming. In het MER wordt echter niet ingegaan op de ambities van de gemeente en de mogelijkheden en onmogelijkheden om deze te realiseren (mede) door middel van dit bestemmingsplan.

- De Commissie adviseert, gezien de bijzonderheid van het stelsel van beken en beekdalen en het vastgestelde beleid in het LOP, mogelijke maatregelen te beschrijven betreffende de waterberging en het behoud en herstel van watersystemen in het beekdalstelsel. De Commissie geeft verder ter overweging om met de betrokken partijen in overleg te gaan over de realisatie van de ambities van de gemeente, zoals vastgelegd in het LOP.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: College van burgemeester en wethouders van de gemeente Aalten

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van de gemeente Aalten

Besluit: vaststellen of wijzigen van een bestemmingsplan

Categorie Besluit m.e.r.:

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie C14 en D14
plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: het mogelijk maken van de uitbreiding van veehouderijen

Procedurale gegevens:

kennisgeving MER in de Staatscourant van: 9 september 2014
ter inzage legging MER: 15 september tot en met 31 oktober 2014
aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 26 juni 2014
voorlopig toetsingsadvies uitgebracht: 13 november 2014
voorlopig toetsingsadvies uitgebracht: 15 juli 2015

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. J.J. de Graeff (voorzitter)
ing. J.M. van der Grift
ing. M.M.J. Pijnenburg
ing. R.H. Schokker
drs. W. Smal (werkgroepsecretaris)
dr. N.P.J. de Vries

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Omdat de Commissie niet is geraadpleegd bij de voorbereiding op het MER heeft ze een locatiebezoek afgelegd om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- Plan-MER, 18 juni 2014
- Bestemmingsplan Landelijk Gebied 2015, 19 juni 2014
- Cultuurhistorische analyse en input, juli 2013
- Aanvulling planMER, 26 mei 2015

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Voorlopig toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Bestemmingsplan Landelijk Gebied 2015 gemeente Aalten

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

